

L'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació, protagonista del centenari d'Einstein a Barcelona (1923-2023)

PERE CASTELLS ESQUÉ

Membre de l'ACCA i president del Science and Cooking World Congress Barcelona.

L'Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació (ACCA) ha participat en els actes de celebració del centenari de la visita d'Albert Einstein a Barcelona.

El dia 24 de febrer es va celebrar una jornada que va començar amb la conferència «**Qui era Einstein i per què va venir a Barcelona**». Va tenir lloc a la seu de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (RACAB), a càrrec d'**Antoni Roca**, amb interacció dels assistents. Antoni Roca ha estat professor d'història de la ciència i de la tècnica a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Industrial de Barcelona, de la Universitat Politècnica de Catalunya (ETSEIB-UPC) i membre del Grup de Recerca d'Història de la Ciència i de la Tècnica de la mateixa universitat. És membre de la Secció de Ciències i Tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i expert en Einstein a Barcelona. També hi va participar Andreu González, autor del llibre *Liquideu Einstein*.

Posteriorment va tenir lloc el **dinar del centenari d'Einstein a Barcelona**.

Va consistir en una interpretació del menú del sopar que es va oferir a Albert Einstein el 27 de febrer de 1923, a càrrec del xef **German Espinosa**, cap de cuina de la Fonda Espanya (Grup Martín Berasategui), al Saló de les Sirenes de la Fonda Espanya. Durant el dinar es va debatre sobre la figura d'Einstein. Es va interpretar música en directe amb la soprano **Laura Brasó** i el músic i compositor **Xavier Cassanyes**, que va fer breus explicacions de la música de l'època que es va oferir a Einstein i que ell va apreciar tota la vida.

Va presidir l'acte la figura de xocolata *Einstein* creada i elaborada pel xocolater **Enric Rovira** per a l'esdeveniment (vegeu la figura 1).

Es va obsequiar els assistents amb els llibres *Liquideu Einstein* d'**Andreu Gonzalez** i *Quan Albert Einstein passejà per la Rambla (1923)* d'**Antoni Roca**, tots dos participants en la jornada.

Explicació del menú «Scientia a priori» (1923-2023)

Sòlida

Cannulae Fizeauniensis

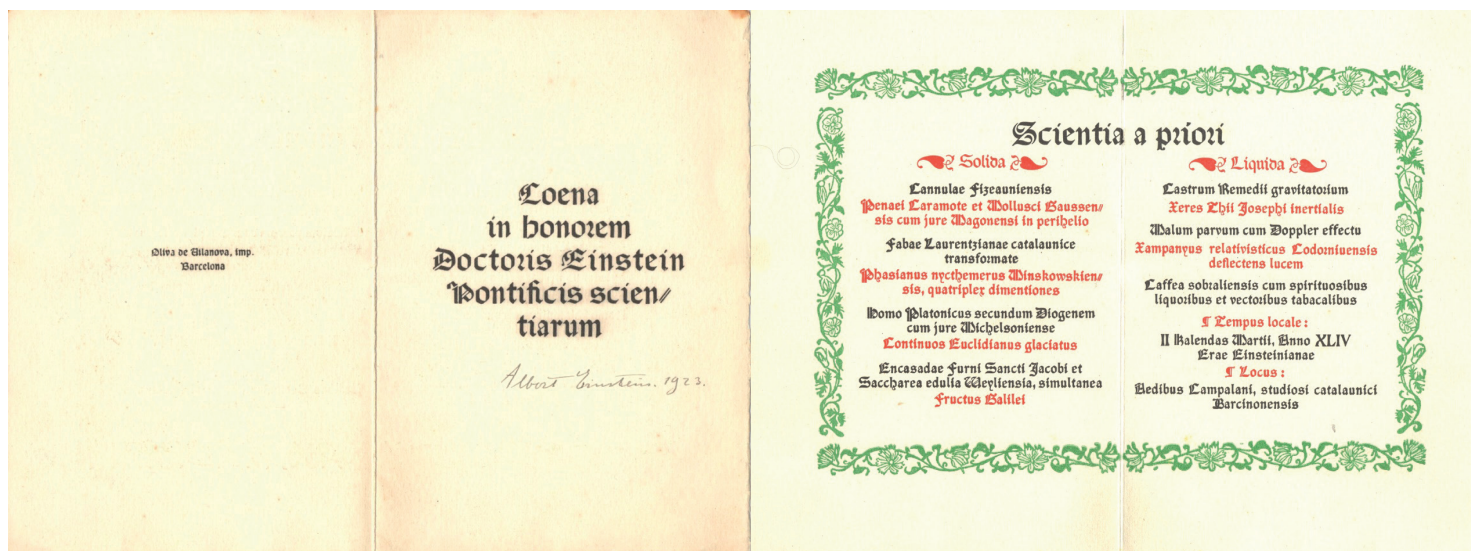
'Canelons a la Fizeau': científic francès que va dur a terme mesures de la velocitat de la llum.

Penaei Caramote et Mollusci Gaussensis cum jure Magonensi in perihelio

'Llagostins i musclos a la Gauss amb salsa maionesa en el periheli': com si aquests fruits del mar modifiquessin la geometria de l'espai en el sentit que Gauss va començar a estudiar.

Figura 1. Figura de xocolata de l'exposició de l'IEC.
Font: IEC.

Figures 2 i 3. Menú del sopar del 1923 en honor a Albert Einstein a casa de Rafel Campalans.
Font: Arxiu Esteve Terradas, IEC.

Fabae Laurentzianae catalaunice transformate

‘Faves a la Lorentz transformades a la catalana’: referència clara a un dels eixos de la relativitat restringida, les transformacions sota les quals les lleis de la física són invariants.

Phasianus nycthemerus Minkowskiensis, quadriplex dimentiones

‘Faisà platejat a la Minkowski en quatre dimensions’: en record de l’antic professor d’Einstein que va proposar la formulació en quadriectors de la relativitat.

Homo platonicus secundum Diogenem cum jure Michelsoniense

‘Home platònic segons Diògenes [pollastre] amb salsa a la Michelson’: pollastre a la catalana segons la recepta tradicional. Segons Diògenes, l’home platònic era un pollastre plomat.

Continuos Euclidianus glaciatus

‘Gelat continu d’Euclides’: gelat de vainilla o potser algun altre clàssic. Einstein va emprar les geometries no euclidianes, això potser vol dir que el gelat era tradicional.

Encasadae Furni Sancti Jacobi et Saccharea edulia Weyliensis, simultanea

‘Encasades del Forn de Sant Jaume i rebosteria a la Weyl, simultànies’: forn proper al domicili anterior de Campalans, organitzador del sopar. Es diu que aquestes

encasades i dolços són simultanis perquè inclouen a Weyl, que havia estat a Barcelona l’any anterior (1922) i que havia apreciat molt els dolços.

Fructus Galilei

‘Fruita de Galileu’: fruita clàssica a base de cítrics i poma. Einstein parla de Galileu com a cultivador de la fruita de l’aprenentatge pur.

Líquida

Castrum Remedii gravitatorium

[Vi] ‘Castell del Remei gravitatori’: Oda, vi negre Castell del Remei, DO Costers del Segre. El vi Castell del Remei es qualifica de gravitatori potser insinuant-ne la contundència.

Xeres Thii Josephi inertialis

‘Xerès inercial Tío Pepe’: és inercial, és a dir, que està en repòs o es mou en moviment uniforme.

Malum parvum cum Doppler effectu

‘Poma petita amb efecte Doppler [sidra]’: es fa fermentant pomes petites.

Xampanyus relativisticus Codorniensis deflectens lucem

‘Xampany Codorníu relativista que defleix la llum’: Codorníu Cuvée Original Brut Ecológico, DO Cava. Fa referència al caràcter translúcid que té el cava.

Cafea sobraliensis cum spirituosibus liquoribus et vectoribus tabacalibus

‘Cafè de Sobral [Brasil] amb licors espirituosos i vectors de tabac’: a Sobral s’hi va realitzar el 1919 l’experiment que demostrava experimentalment la teoria de la relativitat.

Tempus locale:

II Kalendas Martii, Anno XLIV Erae Einsteinianae

‘Dia segon abans de les calendes de març [27 de febrer] de l’any XLIV de l’era einsteiniana [1923]’.

Locus:

Aedibus Campalani, studiosi catalaunici Barcinonensis

‘Lloc: residència de Campalans, estudiós català de Barcelona’.

I el dimecres 26 d’abril de 2023, a les 20 h, al claustre de l’IEC, David Reig i La Sitja, restaurant escola de l’Institut Joan Ramon Benaprès, amb l’assessorament de German Espinosa, han servit una adaptació d’aquest menú.

Scientia a priori

☞ Solida ☞

Lannulae Fizeaunsiensis
Penaei Caramote et Mollusci Gaussens/
sis cum jure Wagonensi in perihelio

Fabae Laurentzianae catalaunice
transformate

Phasianus nyctemerus Winskowskienz/
sis, quadriplex dimentiones

Homo Platonicus secundum Diogenem
cum jure Michelsoniense

Continuos Euclidianus glaciatus

Encasadae Furni Sancti Jacobi et
Saccharea edulia Weyltensia, simultanea
Fructus Galilei

☞ Liquida ☞

Castrum Remedii gravitatorium

Aeres Epii Josephi inertialis

Malum parvum cum Doppler effectu

Kampanyus relativisticus Lodomiuenis
deflectens lucem

Cafea sobraliensis cum spirituosibus
liquoribus et vectoribus tabacalibus

I Tempus locale :

II Kalendas Martii, Anno XLIV
Erae Einsteinianae

I Locus :

Aedibus Campalani, studiosi catalaunici
Barcinonensis